

Kapitola 1

Přítomnost

Všimla si, že v poslední době Lars neutrácí tak ochotně jako dřív, ale netušila, že jsou na tom tak zle.

Když se Marit Foolenová na sklonku slunného zářijového odpoledne vrátila se třemi německými turistkami z vyjíždky po pláži, Lars na ni čekal ve stájích. Z jeho výrazu hned poznala, že něco není v pořádku. Počkal, až ženy odejdou, a stručně oznámil: „Jsme švorc.“

„Nejsme,“ zažertovala a nevzrušeně odstrojovala koně. „V kapse mám šedesát babek od těch luffáčků. A na zítřek jsou objednané další dvě vyjíždky.“

„Takhle to nemyslím,“ opáčil ponuře Lars. „Jsou věci, který nevíš, Marit.“

Stoupl si do stínu, aby mu neviděla do tváře, a přiznal, že po celou dobu, co jsou spolu, žijou na dluh. Jízárna ani farma nevydělá tolik, kolik spotřebují. Když se seznámili, nechtěl před ní vypadat jako nuzák. Celé to bylo od začátku tak nepravděpodobné; o třináct let mladší holka z města, ke všemu neteř známého televizního reportéra, a on, ovdovělý zemědělec z odlehlého ostrova... Kamarádi ho varovali, že je pro něj moc mladá a bude těžko zvládat péči o nevlastní dceru, ale Lars se tím nedal odradit; prostě ho přitahovala. Chtěl, aby si ho vážila a zažívala s ním hezké věci. Jakmile s ní poprvé navštívil prázdninový domek jejího strýce na nejlukrativnějším místě celého Schiermonnikoogu, okamžitě pochopil, že je zvyklá na jiný standard než většina zdejších ženských. Takže si vzal jeden úvěr, pak druhý, třetí; nebylo to pro něj nic nového, vždyť s Gwen

taky žili na hraně a moc nehleděli na důsledky. Ale vždycky se jim dařilo rodinný rozpočet kočírovat. Až s Marit se to vymklo.

Koupil jí, cokoli chtěla, líp vybavil dům, aby se v něm cítila pohodlně, bral ji na dovolené, které si ve skutečnosti nemohli dovolit. A pravdu jí zatajil.

„Protože kdykoli jsem se zmínil, že mi něco připadá moc drahé, mračila ses,“ vysvětloval. „A mělaš takový pohrdavý řeči jako ‚Chudoba páchne. Cti možná netratí, ale páchne.‘ Pamatuješ si to?“

Matně si to vybavovala. Od jisté doby ji deprimoval nedostatek, malost, šetření, obnošenost, kompromisy z nouze.

„Jinými slovy jsi mi celý ty roky lhal,“ konstatovala a mechanickými pohyby hřebelcovala koně. Z horkého, vlhkého zvířecího těla stoupal pach prachu a potu.

Lars zavřel oči. „Nelhal. Prostě jsem jen neříkal, odkud беру peníze. A ty ses mě na to neptala.“

Pravda, neptala. V době, kterou prožila v jedné domácnosti se strýčkem Johanem, si zvykla, že peníze prostě jsou. Muži je získávají, aniž by okolo toho dělali zbytečný povyk. Mají je a rozumně je používají pro blaho své a svých blízkých. Předpokládala, že Lars všechno hradí ze zisků z farmy a jízdárny. Chtěl kasu držet sám, tak ji tedy držel. Když Marit potřebovala peníze, řekla si o ně. A vždycky je dostala, stejně jako kdysi od strýce. Teď tajila dech nad rozsahem té šarády – nad všemi těmi roky, kdy nic nepoznala.

„Jen jsem chtěl, aбыs byla šťastná,“ řekl Lars.

Ironií bylo, že Marit s ním nikdy doopravdy šťastná nebyla. Jak by mohla, když se za ní neustále plížil duch jeho mrtvé ženy? Některé věci, které mu Gwen připomínaly, odmítl nahradit novými, takže Marit vařila na Gwenině sporáku a pila kávu u Gwenina stolku z tepaného kovu. Nechtěl už další děti; privilegium přivést na svět jeho potomka měla pouze Gwen.

„Nechci, aby existovala další bytost, o kterou se budu ve dne v noci bát,“ tvrdil, ale byla to nejspíš jenom výmluva.

Kdyby Marit tohle všechno věděla v době, kdy se do něj zamilovala, cítila by k němu něco jiného, jednala by jinak?

Nejspíš ne. Bylo jí tenkrát pouhých dvaadvacet, o vlastních dětech ještě vůbec neuvažovala a měla své důvody, proč si vybrala právě tohoto muže a vyměnila městský život za farmaření na odlehlém ostrově.

Jenže nedávno se jí přehouply třicetiny a čím dál častěji se po probuzení sama sebe ptala, jestli pro ni neexistuje ještě jiná cesta, jiná realita. Protože z jednoho života se dá utéct do druhého. To už si vyzkoušela.

„Proč mi to všechno říkáš zrovna dneska?“

„Hrozí nám exekuce.“

Strnula v půli pohybu. Kam půjdu, napadlo ji a vzápětí se podivila, že uvažuje v jednotném čísle, že se sama sebe neptá: „Kam půjdeme?“ Vinu každopádně nesou oba, nemá smysl si nic nalhávat. Marit pomáhala s farmou a provázela turisty na vyjíždkách, takže Lars ušetřil za personál, ale sama se nikdy nepokusila opravdu vydělávat. Její pokusy o podnikání byly v podstatě hrou pro zábavu a spíš peníze požíraly, než vydělávaly. Zatím nic nedotáhla do konce. Nedomnívala se, že je to nutné. Když nedávno přišla s nápadem vyrábět kabelky z lýka zdobené lasturami, Lars poznamenal: „Další monkey business?“

Zasmála se, ale později si na internetu našla, co ten výraz znamená: *Ztráta času, peněz a úsilí*. Přestože na všechny její dosavadní projekty to sedělo, naštvála se. Lars by jí měl sakra podporovat.

Teď si bůhvíproč vybavila sen, který se jí zdál před lety, když spolu začínali chodit. Byl tak živý a podivný, že na něj nejspíš nikdy nezapomene. V tom snu šli s Larsem ruku v ruce po pěší zóně v největší ostrovní vesnici Nes, prohlíželi si výlohy obchodů a Marit byla zamilovaná. Proti nim

krácel její otec. Překvapilo ji, že ho vidí; zemřel, ještě než nastoupila do školy. Došel k ní, podíval se jí do očí a významně pronesl jediné slovo: „Ne.“ Vzápětí se Marit probudila. S jistotou věděla, že otec mluvil o Larsovi; neměla by s tím mužem zůstat. Nějaký čas pak uvažovala, jestli k ní vážně mohl ze záhrobí promluvit táta anebo ji varovalo spíš podvědomí. Jenže před čím? Jistě, Lars je trochu labilní, ale kdo se mu mohl divit po tom, co ho potkalo? Choval se k ní však vždycky laskavě. A jedno měli společné: potřebu vymáčknout ze života co nejvíc radosti. Za každou cenu.

Až dnes ji napadlo, že možná právě před tím posledním ji ten sen varoval.

„... takže jsem ty daně a zdravotní pojištění neplatil,“ vysvětloval teď kajícím tónem Lars. „Když mě hned první rok neupomínali, napadlo mě, že jsem jim třeba nějak vypadl z evidence. Že na mě neprijdou.“

Takže úvěry nejsou všechno? Jak daleko Lars zašel? A vážně se tak nerozumně choval jen proto, aby si ji udržel? Nesnaží se na ni spíš házet vinu za vlastní hloupost a poživáčnost? „Proč jsi mi nic neřekl?“

Ticho.

„To ti nedošlo, že jednoho dne budeš muset všechno doplatit?“

Podíval se na ni tak nepřátelsky, až se zachvěla. „Nejsem blbec. Ale máme velký náklady, Marit. Žijeme... však víš jak. Nejsme zvyklí si odpírat. My dva ani Eli. Chci, abyste se obě měly dobře, ale... už to nezvládám. Splátky jsou vysoký. Proto jsem neplatil ty daně a pojistný. Prostě jsem se snažil nějak udržet náš standard... Už ani nevím, kolik jsem si od koho půjčil.“

A přesto byli v červenci v apartmánech na Kapverdách. Jako každý rok. Eli to tam milovala a přání dcery bylo pro Larse rozkazem. Marit uvažovala, z čeho asi Lars pobyt zaplatil, když už musel vědět, že je na tom hodně zle. Zřej-

mě si vzal další půjčku. Do peněz mu neviděla, vždyť nebyli manželé. Nejenže si nepřál další dítě, ale ani o druhém sňatku nechtěl slyšet.

„Takže proto jsi loni prodal člun? Ne proto, že tě přestal bavit?“

Sklopil hlavu. „Jo.“

„A peníze za něj už nemáme?“

Chvilí bylo ticho. „Ty už jsou v háji. Vůbec nemáš představu, jak ty prachy letí... kolik co stojí. Musíme jednat, Marit,“ uzavřel a rozhodil rukama. „Potřebuju do konce měsíce sehnat nejmíň patnáct tisíc eur a doplatit dlužný splátky a daně, jinak máme velkej problém. Říkám ti to tak, jak to je.“

Uvažovala, jestli jim pomůžou její lýkové kabelky zdobené lasturami. Nejspíš ne. Zaplatila za webové stránky a koupila materiál, vyrobila několik kabelek, jenže najednou si vůbec nebyla jistá, jestli by se raději neměla pustit do něčeho jiného. Kolik kabelek může denně prodat? Proč by je vůbec měl někdo kupovat? Má Larsovi přiznat, že ani tenhle projekt nejspíš není ten pravý? Jímala ji únava při pouhé představě všech činností, do kterých by se ještě musela pustit, aby jí z nápadu začaly plynout peníze. V hloubi duše věděla, že se na podnikání nehodí; nemá potřebné odhodlání, vůli a pracovitost, jenže co jiného by měla dělat? Nic neumí, v ničem se neosvědčila, nemá žádný talent. Nikdy pořádně nepracovala. Nemá nic, jen neodbytný pocit, že jí život zůstává něco dlužný.

„Vnímáš mě vůbec?“ zeptal se Lars a zamračil se.

„Vnímám.“ Vzdechla. „Měls o tom se mnou mluvit dřív. Nemuseli jsme přece jezdit každé rok na jih. A já nemusela zvat na oslavu svejch třicetin polovinu ostrova... Ty lidi jsou mi volný, proboha! Jsou to tvoji přátelé, ne moji. Nikdy mě doopravdy nevzali mezi sebe. Nemuseli jsme za ně utrácet.“

„Chtěl jsem, aby ses měla dobře,“ zopakoval zarytě.

Vysvětluje takhle svoji situaci i přátelům? Bral si úvěry, protože jeho partnerka je moc náročná a on ji nechtěl zklamat... „Půjčoval sis přece vždycky!“ zvýšila hlas. „Ještě s Gwen, vyprávěl jsi mi to, pamatuju si každý slovo. Než ji zabili, byli jste úplně na dně. Socky! A tvrdil jsi mi taky, že ses poučil a už nikdy si nepůjčíš... To jsi mi říkal už v době, kdy jsme žili z úvěrů? Jsi nezodpovědný jako pěti-letej fakan!“

V očích se mu objevil ublížený výraz. „Prostě jsem ti chtěl dopřávat totéž –“

„Dopřáváš mi akorát dluhy, do hajzlu!“ vykřikla tak podrážděně, až polekala koně. Stájemi se rozlehlo jejich podupávání a frkání. Věděla, co měl Lars na jazyku: chtěl jí dopřávat totéž co kdysi strýček Johan. Mockerát mu zasněně vyprávěla, co všechno s Johanem zažila: potápění v Egyptě, lyžování v Alpách, opulentní snídaně v pětihvězdičkových hotelích a večírky v noblesních prostorách, kam se normální smrtelníci nedostanou... Lars jí mohl dopřát jen pouhý zlomek takového života – místo luxusních hotelů dovolenou v tříhvězdičkových apartmánech, místo designérských kousků do domácnosti jen ty nejlepší věci z nábytkových řetězců. Zjevně i tohle pro něj bylo moc drahé. Ale Marit by nic z toho nevyžadovala, kdyby jí přiznal, že jsou na tom špatně. Její období hojnosti skončilo dávno předtím, než Larse poznala. Nikdy si nedělala iluze, že by se dalo vrátit. „Co chceš dělat?“

„Teoreticky bych si mohl půjčit od souseda, ale naskytla se ještě jedna –“

„Od *sousedá*?“

„Jo, od Pietera. Už mě založil několikrát.“ Lars pokrčil rameny. „Mají se Sonjou dost, peníze neřeší. Ale naskytla se ještě jedna možnost, Marit. Právě včas. Vlastně právě proto ti to celý říkám zrovna dneska –“

„Jak si můžeš půjčovat zrovna od de Jongových?“ přerušila ho. „Zrovna od nich, když na mě ta kráva Sonja za každou blbost pošle udání na obecní úřad! Pověsím prádlo na zahradu a už čekám stížnost, že ji obtěžuju pachem avi-váže. Zbláznil ses, Larsi?“

Marit a Sonja žily několik desítek metrů od sebe a bylo by jistě příhodné, kdyby se spřátelily, jenže místo toho mezi nimi panovala antipatie. Byl to onen intuitivní, logicky nezdůvodnitelný avšak o to prudší odpor, jaký se bez zjevné příčiny zrodí už při prvním setkání, obvykle bývá vzájemný a s každým dalším střetem sílí. Marit žila na ostrově sotva pár týdnů, když omylem zaparkovala auto na Sonjini záhonku narcisů. Sousedka jí nechala auto odtáhnout. Marit, zvyklá na velkoměstskou anonymitu a možnost se s kýmkoli rozhádat, protože sousedů je přece spousta a často se mění, na oplátku pověsila de Jongovým na kliku igelitku s exkrementy jejich perské kočky, která začala používat jako záchod mulčovací kůru u kmenů Maritinych keřových růží. Vzápětí jí kvůli tomu přišlo předvolání na obecní úřad. Další stížnost se týkala Maritina zvyku položit večer pytel s odpadky přede dveře a až ráno ho hodit do popelnice. *Sousedka obtěžuje okolí pachem odpadků tlejících na jejím zápraží*, napsala Sonja úřadům. Pak už jaksi nepřipadalo v úvahu pozvat de Jongovy na oběd a utužovat sousedské vztahy. Většinou si Sonja s Marit vystačily jen s tím, že se jedna druhé vyhýbaly. Někdy se ale boj přiostrčil, kupříkladu vzkazem *Pouštění rádia u otevřeného okna po desáté hodině večerní lze posuzovat jako nepřiměřené obtěžování občanů provozováním reprodukované hudby v době nočního klidu a může být dle toho postihováno*, který Marit nedávno našla ve schránce.

„Jsou nejbliž.“ Lars pokrčil rameny. „A s Gwen jsme si od nich taky tu a tam půjčili. A než Sonja rozjela tu kosmetiku, běžně si půjčovali i oni od nás, když zrovna neměli.“

„Ale já nejsem Gwen!“ vyjekla Marit. Dokázala si představit, jak Pieterovi a Sonje tenhle stav vyhovuje; jak povýšeně se oba cítí, kdykoli ji potkají. Ne že by se s nimi potkávala často, snažila se jim jít z cesty. Kdykoli ze zahrady uviděla, jak se po silnici blíží auto jednoho nebo druhého, rychle zašla do domu. Ale vzhledem k tomu, že si s de Jongovými navzájem viděli z okna do okna, pochopitelně se nemohla setkáním zcela vyhnout. „Jestli potřebujeme víc peněz, okamžitě si sednu k internetu a začnu si hledat práci.“

„Myslel jsem, že rozjíždíš ty kabelky.“

Nebylo to popíchnutí, jen konstatování. Vztek ji okamžitě přešel. „No... vlastně...“

„V jaký je to fázi, Marit?“

Odkašlala si. „Vlastně si nejsem jistá, jestli ty kabelky nejsou pitomost,“ připustila krotce. Musí se uklidnit. Ani ona není dokonalá. Zdaleka ne. Nemají si s Larsem co vyčítat.

Zhluboka se nadechl. „Fajn. Nevadí. Kašli na kabelky... Kdybys mi pořád neskákala do řeči, už dávno bych ti pověděl, že se vyloupla jedna zajímavá možnost. Dneska mi volal Johan a něco mi nabídl. V pravou chvíli.“

Strýček Johan? Bratr její matky kdysi Marit ukázal, jak se žije slavným a bohatým, načež se oženil, dal v televizi výpověď, přestěhoval se do Čech a zmizel Marit ze života. Zpětně jí připadalo, že jí několikaletou exkurzí do světa smetánky možná víc ublížil, než pomohl. A Lars teď chce, aby je strýček vytáhl z dluhů? Představila si tu ostudu a udělalo se jí špatně od žaludku.

Navíc měla své důvody, proč nemohla, vážně nemohla žádat Johana o peníze...

Důvody, o kterých by se Lars nikdy neměl dozvědět.

„Johana vynech, Lars,“ řekla. „Už jedenáctý rok nepracuje. Televizní reportéři neberou doživotní rentu.“

„Počkej, poslouchej. Jsou dnes s Ingrid na cestě na Schiermonnikoog a –“

„Opovaž se mého strýce žádat o půjčku. Nepřeju si –“

„Necháš už mě sakra domluvit? Johan se chce vrátit do televize. Dostal nabídku na vlastní pořad. Má rozpitvávat starý kauzy. Nevyřešený kriminální případy. Už na to kývl. Přestěhuje se zpátky do Holandska.“

„Já o ničem –“

„Všechno ti poví, až přijede. Dozvěděl jsem se to mezi prvními, protože Johan chce první reportáž udělat tady na Schiermonnikoogu.“ Významně se odmlčel, jako by jí mělo být jasné, co to znamená. Když Marit nereagovala, pokračoval: „O Gwen, chápeš? Je to přece nevyřešená vražda. Chce natáčet u nás na farmě. Na dunách, kde se to stalo. Zeptal se mě, jestli bych o tom dokázal mluvit na kameru.“

„A ty do toho půjdeš?“

Sotva znatelně pokrčil rameny.

„Proboha, to nemusíš, Larsi! Nemusíš souhlasit jenom proto, že je Johan můj strýc.“

Sklopil oči. „Když odmítnu, Johan třeba tu reportáž natočí beze mě a zase se rozjedou starý drby. Neznáš zdejší lidi tak dobře jako já, Marit. Ale vezmi si to takhle – sotva ses přistěhovala, udělala sis ze sousedky úhlavní nepřítelkyni... a je to tak dodnes! Tady se neodpouští. Pro spoustu lidí jsem pořád chlápek, co zavraždil svoji ženu.“

„Ten případ odložili.“

„Jo. Právě. Odložili, nevyřešili. Takže se celý roky dál spekuluje o vrahovi. A kdo je první na ráně? Manžel. Když se v tom trochu poštourá televize a já jí pomůžu, všichni uvidí, že se nebojím. Že nemám co skrývat.“

Tohle se mu nepodobalo. Vážně dovolí, aby se mu rýpali v ranách, které se nejspíš nikdy úplně nezahojí? „Nemusíš to dělat, Larsi. Zavolám Johanovi. Řeknu mu, že –“ A vtom jí došlo, proč nejdřív mluvili o dlužích a hrozící exekuci,

a teprve pak o Johanovi a Gwen. „On ti za to *zaplatí*? Strýc ti nabídl prachy, když mu budeš před kamerou vyprávět, jak ti zavraždili ženu? A ty do toho půjdeš? To si snad ze mě děláš srandu, Larsi.“

I v šeru stájí poznala, že se mu do tváří nahrnula krev. Usilovně se snažil ze škvíry mezi prkny na vratech boxu vyštourat uvízlé žíně z koňského ocasu. Nezvedl k Marit oči. „Nedělám si srandu.“

„To je ale přece odporný! Nemůžeme vydělávat na tom, že ti kdysi zabili ženu!“ Strýce vlastně chápala. Johan potřebuje pro svůj návrat velkou kauzu, bombu, potřebuje dokázat, že je pořád ještě ve formě. Tušil, že by se Lars mohl zpěčovat, a tak mu nabídl to, co potřebuje každý: peníze. Strýc vždycky myslel především na vlastní prospěch. I tehdy, když po bouřlivém rozchodu s praštěnou Madelií Spam Visserovou nastěhoval Marit s její čerstvě ovdovělou matkou do svého luxusního loftu v Amsterdamu a nechal je tři roky ochutnávat nadbytek, jen aby jim po příchodu další osudové ženy zase sbalil kufry, odvezl je zpátky do titěrného předměstského bytu a jako náplast jim nechal jen klíče od prázdninového domku na Schiermonnikoogu. „Nedělej to, Larsi.“

„Johan mi dá za reportáž dost na to, abych doplatil daně a zdravotní pojištění. Pak ještě musím vyřešit ty úvěry. A Johan už oslovil i Svena. Taky je ochotný se na tom podílet. Když do toho půjde i Gwenin táta, proč bych se já měl cukat?“

To Marit překvapilo. Čekala by, že cholerik Sven Kremer se strýcem vyrazí dveře. „Nechápu, proč chcete otevřít starý rány,“ řekla tiše.

„Nenapadlo tě, že když se v tom případě povrtají reportéři, můžou třeba odhalit něco, co policii uniklo?“

To ji tedy opravdu nenapadlo. Zнала pracovní metody svého strýce. „Larsi, copak si nepamatuješ Johanovy pořá-

dy? Dělá bulvár! Jde po povrchu. Jestli něco vyštourá, tak jenom špínu. Když s ním do toho půjdeš, našťveš spoustu lidí.“ Představila si, jak se jim po domě motají kameramani, zvukaři a osvětlovači a přes plot nakukují zvědavci. Nepřála si, aby si celý Schiermonnikoog připomněl, že její partner kdysi za podivných okolností pochoval manželku. Reportáž vyvolá Gwenina ducha; ne že by se ten přízrak někdy stáhl ze scény. Lars bude před kamerami na zavražděnou ženu vzpomínat a v duchu srovnávat. Gwen a Marit. Originál a kopie. Marit má jednu nespornou výhodu: je živá, dýchá, je tady. Jenže když se Lars bude denně přehrabovat starými fotkami a vzpomínkami, ožije i ta druhá... K tomu nesmí dojít, blesklo Marit hlavou. Nesmí se to stát.

Nesnesla představu, že Lars zase prosedí hodiny nad krabicemi s věcmi své zavražděné první ženy, že se opět značně toulat po pláži a vracet se s červenýma očima, že uprostřed příjemného hovoru nad vínem vstane, práskne za sebou dveřmi a objeví se až k ránu... Tohle období už přece mají za sebou! Od téhle atmosféry utíkali na Kapverdy, na Tenerife a do jiných koutů světa, tyhle myšlenky se snažili zahnat vybíráním dalších a dalších hezkých věcí do domácnosti. „Nedělej si iluze, že reportáž ve strýcově stylu očistí tvoje jméno,“ usadila ho. „Pravděpodobně se stane pravej opak.“

Larsovi se konečně podařilo vysvobodit koňské žíně ze škvíry ve dřevě. Namotal si je na ukazováček a pak už mu nezbylo nic jiného než k Marit zvednout oči. Měl v nich zvláštní, odmítavý výraz. „Říkej si, co chceš, já do toho půjdu, Marit. Nepotřebuju tvoje rady. Nepotřebuju, abys mi stála za zadkem a kibicovala a říkala mi, co je pro mě dobrý a co ne. Jsem dospělej chlap. Nespím, lámu si hlavu s dluhama, doufám, že se něco stane – a ono fakt jo, stalo se!“

„Já tedy rozhodně na kameru mluvit nebudu.“

„Ani nemáš o čem, Marit. Gwen jsi přece neznala.“